

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково - педагогічної
роботи

Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018_р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Теорія праці і соціально-трудові відносини

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та економічна політика
Вид дисципліни	обов'язкова
Факультет	економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“ 22 ” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Кім Матвій Миколайович, д.е.н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “ 01 ” червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

(підпис)

Гриценко А. А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від “ 21 ” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Євтушенко В. А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія праці і соціально-трудова відносини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності (напряму) 051 Економіка

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія праці і соціально-трудова відносини» – надати студентам основи знань з економічної теорії праці, ознайомити їх з основними категоріями праці, зайнятості та безробіття. Навчити творчому мисленню, креативно підходити до вирішення практичних питань з економіки.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни. У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: – основи економіки праці: робоча сила, трудовий потенціал і людський капітал та людський потенціал, напрями їх формування і розвитку, продуктивність праці та фактори і резерви її підвищення, ринок праці, закономірності його розвитку, державне управління зайнятістю та безробіттям; вплив глобалізації економіки на національний ринок праці;

вміти: – аналізувати стан ринку праці, розробляти практичні рекомендації з розвитку трудового потенціалу на мікро- та макrorівні, зростання продуктивності праці, управління трудовими ресурсами;

застосовувати отримані знання у викладанні економічних дисциплін, а також на практичній роботі економіста в фірмах і підприємствах.

1.3. Кількість кредитів. На вивчення курсу «Теорія праці і соціально-трудова відносини» виділено 3 кредитів.

1.4. Загальна кількість годин - 90 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота, у тому числі	
58 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Праця – основа життєдіяльності та розвитку людського суспільства

Тема 1. Предмет «Теорія праці і соціально-трудова відносина». Праця – основа життєдіяльності та розвитку людського суспільства.

Тема 2. Трудовий потенціал і людський капітал.

Тема 3. Фактори нарощування трудового потенціалу.

Тема 4. Концепції зайнятості населення.

Тема 5. Ринок праці: механізм його функціонування і закономірності та тенденції його розвитку.

Тема 6. Зайнятість та її форми в ринковій економіці.

Тема 7. Безробіття та його форми.

Розділ 2. Соціально-трудова відносина

Тема 1. Ефективність і продуктивність праці, фактори їх підвищення.

Тема 2. Організація та нормування праці.

Тема 3. Мотивація трудової діяльності.

Тема 4. Заробітна плата та її стимулююча роль.

Тема 5. Соціально-трудова відносина та їх регулювання.

Тема 6. Управління зайнятістю.

Тема 7. Соціальний захист населення.

Тема 8. Рівень і якість життя.

Тема 9. Глобалізація економіки та її вплив на національний ринок праці.

Тема 10. Економіко-правові питання з праці та зайнятості.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі			
л		с	лаб	інд	ср	л		п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7					
Розділ 1. Праця – основа життєдіяльності та розвитку людського суспільства											
Разом за розділом 1	40	6	6			28					
Розділ 2 Соціально-трудова відносина											
Разом за розділом 2	50	10	10			30					
Усього годин	90	16	16			58					

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Праця як основа існування і розвитку людського суспільства	1
2	Трудові ресурси та трудовий потенціал, їх порівняльний аналіз	1
3	Фактори нарощування трудового потенціалу	1
4	Основні концепції зайнятості	1
5	Ринок праці: механізм його функціонування і закономірності його функціонування	1
6	Зайнятість і його форми	1

7	Безробіття, його причини та форми. Політика його регулювання	1
8	Продуктивність праці, фактори та резерви її підвищення	1
9	Організація та нормування праці	1
10	Мотивація трудової діяльності	1
11	Заробітна плата, його сутність і форми та системи (на основі самостійного вивчення навчальної літератури за те темою)	1
12	Соціально-трудова відносина. Соціальне партнерство.	1
13	Управління зайнятстю	1
14	Соціальний захист населення	1
15	Економічна глобалізація та її вплив на нац. ринок праці	1
16	Економіко-правові питання з праці та зайнятості (спецсеминар)	1
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ тем	Назва питання	Кількість годин
2	Роль безперервного навчання і форми його реалізації.	3
	Порівняльний аналіз державної та приватної освіти.	2
	Міжнародна міграція робочої сили та її значення для України	3
3	Гнучка робоча сила і шляхи її досягнення	4
4	Самозайнятість, її форми та роль в економіці України.	3
5	Активна політика зайнятості та шляхи її здійснення в Україні	4
	Особливості безробіття в трансформаційній економіці України	4
6	Взаємозв'язок зростання продуктивності праці та рівня життя	4
7	Нормування праці: зарубіжний досвід	2
8	Зарубіжні теорії мотивації та можливість їх використання в Україні (реферат)	3
9	Заробітна плата, її сутність, форми та системи	2
10	Соціальне партнерство та умови його формування в Україні	2
	Історична еволюція відносин між працею і капіталом	2
11	Зарубіжний досвід внутрішньо-фірмового управління зайнятстю та доцільність його використання в Україні	4
12	Особливості соціального захисту молоді в Україні	4
13	Сутність та етапи розвитку економічної глобалізації.	2
	Досвід регулювання соціально-трудова відносин в ЄС	2
14	Економіко-правові питання з праці та зайнятості (підготовка до спецсеминару шляхом вивчення законів України	8
	Разом	58

6. Індивідуальні завдання

Термінологічний словник. На кожному занятті студент повинен виділити п'ять нових економічних категорій, які раніше їм не застосовувались. Студент повинен самостійно знайти тлумачення цих категорій в науковій літературі і занести в термінологічний словник.

В темах 7 і 11 одним студентам слід підготувати доповіді, та іншим - опонувати перших студентів по окремим питанням на основі самостійного вивчення учбового матеріалу, третім студентам надавати питання доповідачам і приймати участь в обговоренні доповідей.

7. Методи навчання: лекції, семінарські заняття та самостійна робота.

7. Методи контролю

Методи контролю: усне опитування, контрольні роботи, тестові завдання; доповіді, їх дискусійне обговорення, залік.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота																Разом	Залік	Сума	
Розділ 1							Розділ 2									60	40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9				T10
2	4	4	4	2	4	4	2	4	4	4	2	4	4	4	4				4

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Адамчук В.В., Кокин Ю.П., Яковлев Р.А. Экономика труда. М.,1999 (последующие издания)
2. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці. – К.: Знання-Прес, 2000.
3. Генкин Б.М. Экономика и социология труда. – М.,1998 (последующие изд.).
4. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносина. – К.: Знання, 2006.
5. Економіка праці та соціально-трудова відносина / А.М. Колот, О.А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін. / За ред. А.М. Колота. – К.: КНЕУ, 2009.
6. Економіка праці та соціально-трудова відносина. Навч. посібник / за ред. В.М. Ковальова. – К.: Центр навч.літератури, 2006.
7. Есинова Н.И. Экономика труда и социально-трудова отношения. Учебное пособие. – К.: Кондор, 2008.
8. Лукашевич В.М. Економіка праці та соціально-трудова відносина. Навч.посібник. – 2-ге вид. – Львів: „Новий Світ- 2000”, 2010.

9. Экономика и социология труда: Учебник / И.А. Баткаева, Л.В. Ивашковская Л.В., А.Я. Кибанов и др. / Под ред. А.Я. Кибанова. – М.:ИНФРА-М, 2010.
10. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Навч.посібник/ Г.В. Назарова, С.Ю. Гончарова, Н.О. Москаленко та ін.. / за ред. Г.В. Назарової. – К.: Знання, 2012.
11. Економіка праці і соціально-трудова відносина / М.Д. Ведерніков, О.В. Хитра, О.А. Гарвей та ін. – Львів, 2012.
12. Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудова відносина: навч. посібник. – 2-е вид./ О.В.Акіліна, Л.М. Ільч. – К.: Алерта, 2012.
13. Ким М.Н. Экономика труда и социально-трудова отношения: учебное пособие. – Х.: Точка, 2015.

Закони України

1. Закон України «Про зайнятість населення»(2012).
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Про оплату праці».

Допоміжна література

4. Бушмарин И.В. Трудовые ресурсы в экономике России и Запада. – М. – Х., 1998.
5. Кейнс Д.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М., 1978.
6. Колодко В.Г. Мир в движении. – М., 2009.
7. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Т.1 // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т.23.
8. Маршалл А. Принципы экономической науки. В 3 томах. Т.1. М.,1993.
9. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента/ пер. с англ. – М., 1992.
10. Струмилин С.Г. Проблемы экономики труда. – М.,1957.
11. Современная экономика труда / Рук. авт. колл. и научн. ред.В.В.Куликов. НИИ труда. – М.,2001.
12. Шевченко Л.С. Ринок праці: сучасний економіко-теоретичний аналіз. – Х.,2007.
13. Экономика труда и социально-трудова отношения / Под ред.Г.Г. Меликьяна, Р.П. Колосовой. – М.: МГУ, 1996.
14. Эренберг Р.Дж., Смит Р.С. Современная экономика труда. Теория и государственная политика. / Пер. с англ. М.,1996.
15. Ковалев В.Н. Роль труда в формировании общественных отношений. – Х.: НТМТ, 2015.

Треба привчити студентів до вивчення статей в економічних журналах у першу чергу в таких, як «Мировая экономика и международные отношения», «Вопросы экономики», «Економіка України», «Социальная экономика», «Економічна теорія», «Україна: аспекти праці», та ін. Необхідно прищепити студентам нахил до читання наукових статей.

12. Інформаційні ресурси

- <http://audiozakon.com.ua/>
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
<http://www.kievregion.net/list/pravo.shtml>